

Il sguardo romantic en las Alps

Il maletg da las Alps en il 18avel e 19avel tschientaner

■ (mag.) Las Alps èn daventadas pir avant var dus tschientaners in motiv dals picturs. Avant valevan ellas sco obstachel privlus sin la via vers il sid e na vegnivan strusch resentedas degnas da vegnir representadas. Vers 1800 ha chaschunà in nov liom a la natira sco er il desideri d'originalità e da purezza per l'emprima giada ina percepziun intensiva da las muntognas. Silsuenter ha la romantica creà il motiv da la cuntrada inhabitada ed illimitada sco simbol da sensaziuns sentimentals u sco «quiet refugi per sentimentals».

L'exposiziun cun passa sessanta maletgs da collecziuns privatas e da numerus museums dat ina survista da las tenutas artisticas ed ideologicas en connex cun il motiv da las muntognas. Las ovras d'ina perioda da passa in tschientaner mussan co che las Alps èn vegnidas scuvridas per

l'art, apprezzadas sco motiv e prest er duvradas cun profit. El las reflecteschan zunt bain la midada da la concepziun da las autas muntognas insurmuntablas a l'object da studis topografics exacts ed a l'illustraziun co che las Alps daventan pli tard in simbol da libertad e l'essenza per propi d'ina idea sublima u patetica da la natira.

Caspar Wolfvala oz sco scuvriender da las muntognas autalpinas per la pictura. Sias ovras ch'èn naschidas en dretgas expediziuns en las muntognas svizras, na cuntentavan betg mo ils sentiments entusiastic dal temp, ma bain ademplivan er las pretaisas dal temp dal scleriment envers ina perscrutaziun filosofica, scientifica, estetica ed economica. Spiras iconas da la rappresentaziun da las autas muntognas ha creà senza dubi *Joseph Anton Koch*. L'uman ed ils animals daventan vans en vista a la

terribla massa ed imposanza da las muntognas che sa dauzan sur glatschers en la pizza. Koch ha cumbinà las muntognas dentant er cun independenza e forza.

Il maletg «Le Grand Eiger vu de la Wengernalp» da *Maximilien de Meuron* segnalisescha 1825 ina vieuta en la preschentaiziun da las muntognas. Sco naging auter maletg exprima el «la vista romantica ch'emprova da registrar il sublim sentiment da l'abandun en las imposantas muntognas».

Alexandre Calame e François Diday – ils represchentants ils pli impurtants da l'uschenumnada scola ginevrina – han creà tranter 1830 e 1860 ina pictura da las Alps romantica tardiva e patetica da gronda influenza. Las Alps s'imponan quasi sco motiv d'identità, mitus naziunal, per l'ideologia dal stadi federal svizzer che nascha. Las stgarsas cuntradas alpinas messas en scenas dramaticas cun violents temporals, laschan presumer in pievel che sto posseder ina perseveranza e sanadad speziala per «cuntanscher in spazi da viver fritgaivel ed in modest bainstar en in ambient uschè ostil».

Tras l'avertura pli e pli progredida dal territori da las Alps tras vias sur ils pass han las muntognas pers lur inaccessibilità misteriosa e lur grondezza imponenta e per consequenza er lur attraziun per la pictura. Tuttina èn numerus artists sco *Johann Gottfried Steffan, Joseph Zelger, Johann Rudolf Koller, Daniel Baud-Bovy, Otto Frölicher* ed auters sa deditgads a la rappresentaziun da las Alps. Il davos stgallim da l'avischinaziun realistica a l'ideal natural è stà per finir l'uschenumnà «verismus autalpin»: l'emprim ha *Alfred Lugardon* sviluppà cleras e splenduradas rappresentaziuns da las Alps sco contrast cun las citads desperadas plain canera ed industrias malnettas. Entant che *Barthélemy Menn* ha renovà fundamentalmain la pictura da las Alps cun ses maletgs spontans ed atmosferics, vegn pir *Ferdinand Hodler* a reussir, vers la fin dal tschientaner, da render puspè autentic il motiv da las muntognas.

Exposiziun: 9 da zercladur fin 16 da settember 2001.

La bellezza da las Alps è vegnida illustrada sin differents maletgs.